

Hr Nothin, justitieministern och mörkläggningen

Det öppna brev som förre överståthållaren Torsten Nothin sänt till justitieministern är tilltalande såtillvida som härmed äntligen kommer en begäran från en av de i Haijbyaffären inblandade om besked rörande regeringens ställning. Tyvärr förefaller det emellertid som om hr Nothin uteslutande önskade ett allmänt intyg om oförvitlighet från justitieministerns sida. Han anhåller inte om redovisning för de anklagelser som under Haijbyutredningen framställdes mot honom, utan endast om en personlig förklaring från hr Zetterberg att hr Nothin är skuldlös. Är det justitieministerns sak att utfärda dylika intyg? Är det möjligt att i detta fall utfärda ett sådant intyg?

Den kommuniké som regeringen förra våren publicerade i Haijbyaffären var som bekant ytterst mager; i stort sett innebar den inte ett klarläggande, utan en camouflerad mörkläggning. Så mycket är emellertid klart att regeringen inte frittog vederbörande ämbetsmän från moraliskt ansvar. Det sades i kommunikén att de åtgärder av ämbetsmän som utredningen avsett till stor del låg så långt tillbaka i tiden att det var vanskligt eller omöjligt att klarlägga vad som verkligen skett och att fastställa motiven för åtgärderna. Vidare anfördes att vissa personer icke kunnat erinra sig vad som förekommit och att därigenom en fullständig redogörelse blivit omöjlig. Slutligen betonades också att motstridande uppgifter lämnats "och att eventuellt ansvar för en del av åtgärderna sedan länge är preskriberat"; på grund därav ansåg sig justitiekanslersämbetet inte närmare böra ingå på fakta.

Denna kommuniké säger sig hr Nothin ha tolkat på så sätt "att regeringen... avsett konstatera att beskyllningarna mot mig varit grundlösa". Denna motivering för sin tidigare tystnad anser hr Nothin emellertid icke vara tillräcklig, ty han bifogar: "Ej heller ville jag medverka till vidmakthållandet av en för den nyligen avlidne Konungens minne menlig diskussion." Hr Nothin vill nu ha besked om huruvida hans uppfattning om innebörden av regeringens kommuniké är riktig; om denna uppfattning skulle vara oriktig, vill han veta i vilket eller vilka avseenden anledning till anmärkning mot honom föreligger.

Det skulle föra för långt att ingå på alla de punkter i vilka hr Nothins åtgöranden eller underlåtenheter framhävdes och kritiserades av personer som vittnade inför utredaren i Haijbyaffären. Här blott några huvudmoment. Det påstods att hr Nothin av Haijby mottagit ett intyg, ett notoriskt falskt intyg, enligt vilket Haijby icke skulle ha haft några relationer med den avlidne monarken; vid samma tid frigavs Haijby från ett sinnessjukhus och sändes på hovets bekostnad till Tyskland. Det påstods att hr Nothin vid ett annat tillfälle skulle ha medverkat till Haijby's insättande på ett sinnessjukhus. Det påstods vidare att hr Nothin skulle ha medgivit eller förlängt affärsrättigheter för Haijby, trots att denne uppenbarligen icke varit kvalificerad för detta innehav.

Om förre överståthållaren är skyldig i dessa fall eller inte

undandrar sig säkert bedömande. Der. gjorda utredningen, inom sina fastställda begränsningar förtjänstfull, blev ofullständig därigenom att hovets åtgärder inte undersöktes och att vittnesbörden inte ställdes mot varandra. Likväl bestreds icke i utredningen att olämpliga eller till och med olagliga åtgärder vidtagits av olika ämbetsmän. Skall nu ett slags frikännande ordnas genom att justitieministern uppträder som

högsta myndighet och förklarar framställda, icke närmare undersökta och icke vederlagda beskyllningar grundlösa? Så långt är det dock svårt att tänka sig att regeringen skulle driva sin verksamhet i mörkläggningens tjänst.

Om hr Nothin genom sitt öppna brev framkallar öppenhet och klarläggning, bör hans åtgärd hälsas med glädje. Avser den åter blott att erhålla ett alibi genom en välsignelse från justitieministern, så måste den betraktas som ett nytt led i ett hemlighetsmakeri som redan varat för länge. Till bilden av situationen hör att hr Zetterberg själv är engagerad i affären. En gång har hr Nothin föreslagit åtal mot Haijby; justitieministern jämte statsministern och riksmarskalken sade nej.